

Forord

2010 har vært nok et år med stor aktivitet for Senter for likestilling (SL) ved Universitetet i Agder. Forskerforum og likestillingsforum er nå godt etablerte, faste aktiviteter som virker kunnskaps- og nettverksbyggende. Senteret har også stått bak en rekke andre faglige arrangementer, enten alene eller sammen med gode samarbeidspartnere. Der er generelt stor interesse for, og godt oppmøte på, aktiviteter i regi av SL. I løpet av året har senteret styrket sin rolle som pådriver for likestilling i regionen. Økt bemanning har gjort det mulig å starte mer oppsøkende arbeid mot offentlig sektor og næringsliv. Vi har som tidligere år vært svært synlige i regional og nasjonal likestillingsdebatt. SL har også dette året hatt en sentral rolle i planlegging og gjennomføring av UiAs likestillingsstudium og ivarettatt sekretariatsfunksjonen i Agderrådets likestillingsråd.

Med forskningsledelse og forskningsstrategi på plass har 2010 vært et år hvor arbeidet med å skaffe forskningsmidler til senteret har hatt høy prioritet. Dette arbeidet har gått trått, og resten av senterets prosjektperiode (2008-2011) vil vise hvorvidt regionen sammen klarer å gjøre senteret til det forsknings- og kompetansemiljøet det var ment å være.

Senter for likestilling ønsker med dette å takke alle sine samarbeidspartnere og alle deltakerne på våre arrangementer i løpet av 2010. Vi vil også benytte muligheten til å takke tidligere styreleder Per Kristian Egeberg for den viktige rollen han spilte i senterets oppstart og første år.

Dag Gjerløw Aasland UiA, styreleder

1.0 Innledning

Senter for likestilling (SL) er et samarbeid mellom Universitetet i Agder, Agderforskning og agderregionen. Arbeidet med senteret startet på initiativ fra Agderrådets likestillingsråd. Universitetsstyret vedtok å opprette senteret 13. februar 2008, og den formelle åpningen fant sted 11. september 2008. Senter for likestilling er organisatorisk plassert under Fakultet for humaniora og pedagogikk ved Universitet i Agder, men er et senter for hele universitetet og for universitetets randsone, samt for en mengde sentrale aktører i regionen.

Denne årsrapporten oppsummerer Senter for likestillings aktiviteter i 2010.

1.1 Styret ved Senter for likestilling

Styret ved senteret har i 2010 bestått av:

- Per Kristian Egeberg Viserektor, UiA (leder) januar-august
- Dag Gjerløw Aasland Viserektor, UiA (leder) august-desember
- Elisabeth Haaversen Distriktssekretær, LO Vest-Agder (nestleder)
- Toril Runden Fylkesvaraordfører, Vest-Agder fylkeskommune
- May-Linda Magnussen Stipendiat, Agderforskning
- Carl Erik Moe Instituttleder, Institutt for Informasjonssystemer, UiA
- Terje Tellefsen Fakultetsdirektør, Fakultet for humaniora og pedagogikk, UiA

1.2 Ansatte ved Senter for likestilling

- Ulla-Britt Lilleaas, professor og leder av senteret
- Åsta L. Einstabland, seniorrådgiver
- Espen Fosser, førstekonsulent (fra og med mai)

- May-Linda Magnussen, forsker og stipendiat (engasjert på timebasis fra Agderforskning)

1.3 Evaluering av Senter for likestilling

Senter for likestilling (SL) inngår i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets (BLD) pilotprosjekt "Regionale sentre for likestilling og mangfold". I den forbindelse ble SL sammen med de andre sentrene i prosjektet, evaluert av Arbeidsforskningsinstituttet i 2010 etter oppdrag fra BLD. Evalueringen viste at SL gjør mye riktig, men samtidig var det momenter senteret ikke kjente seg igjen i. SL har derfor sendt inn en uttale til evalueringen der disse momentene ble belyst. Evalueringsrapporten kan lastes ned fra BLDs nettsider.

2.0 Senterets visjon og formål

Senter for likestilling har et bredt formål som vektlegger både forsknings- og utviklingsaktiviteter. Dette setter oss i en særstilling nasjonalt. Senteret er utviklet på en grunnleggende ide om forskning som en sentral faktor i regional utvikling. Forskning er avgjørende for både problemforståelse og for utvikling av tiltak på likestillingsfeltet.

2.1 Senterets visjon

Senter for likestilling skal med sine aktiviteter bidra til at gutter og jenter og menn og kvinner får flere reelle muligheter uavhengig av kjønn og dermed får økt individuelt handlingsrom.

2.2 Senterets formål

Senter for likestilling skal samle og styrke forskning og kompetanse på kjønn og likestilling på Agder, styrke utdanning og formidling på dette feltet og være en drivkraft for økt likestilling i regionen. Med bakgrunn i Agders lave grad av likestilling skal Senter for likestilling ha et særskilt fokus på kjønnsbalansen på ulike regionale samfunnsarenaer.

Senter for likestilling skal være en samarbeidsarena mellom forskning/utdanning knyttet til kjønn og likestilling, offentlig sektor, næringsliv og frivillig organisasjonsliv i regionen. Senteret skal styrke universitetets samfunnskontakt. Samarbeidet mellom de ulike partene i senteret skal bidra til å sikre målrettet, relevant og anvendbar forskning, praksisrettet utdanning og kompetanseheving om kjønn og likestilling, samt at utviklingsarbeid i regionen er tuftet på forskningsbasert kunnskap.

Senter for likestilling har i 2010 hatt sin hovedaktivitet knyttet til kjønnslikestilling. Senteret har imidlertid også hatt aktiviteter knyttet til andre diskrimineringsgrunnlag, og vil rette fokus enda mer mot det bredere likestillingsbegrepet i kommende år.

3.0 Senter for likestilling som regionalt forskningsmiljø på kjønn og likestilling

Frem til etableringen av Senter for likestilling eksisterte det ikke noe samlet fagmiljø på kjønns- og likestillingsfeltet på Agder. Samlingen og oppbyggingen av et slikt regionalt fagmiljø, samt solid kontakt mot andre nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer, danner den faglige kjernen som senterets andre aktiviteter skal springe ut fra. Å ha sterk regional forskningskompetanse på kjønn og likestilling er helt nødvendig for å kunne gjøre utviklingsarbeid og tiltak i regionen mer forskningsbasert.

SLs formål sier at senterets forskningsaktiviteter skal spenne over hele FoU-kjeden, fra grunnforskning på den ene siden til forskningsbasert rådgivning på den andre siden. Det sier også at senteret skal prioritere forskning med både vitenskapelig og samfunnsmessig relevans, og forskning som gir anvendbar kunnskap om landsdelens likestillingsutfordringer skal vektlegges. Senteret skal videre samordne informasjon om ulike

likestillingsprosjekter og -aktiviteter i regionen og være en arena for utvikling og koordinering av større, regionale FoU-prosjekter. Formidling og bidrag i offentlig debatt skal være et viktig mål i alle senterets aktiviteter, og senteret skal også inngå i nasjonale og internasjonale nettverk knyttet til kjønn og likestilling.

3.1 Senterets tematiske forskningsstrategi

SL har i 2009/2010 staket ut en forskningsstrategi som består av to hovedsatsningsområder: 1) Kjønn og helse, og 2) likestilling og levekår. Mens den ene strategiske satsningen, kjønn og helse, er knyttet spesifikt til senterleders forskningsfelt og -kompetanse og til allerede pågående forskningsprosjekter ved UiA/Agderforskning, er den andre, likestilling og levekår, knyttet spesielt opp til likestillingsutfordringer i regionen. Landsdelen sliter med særskilte utfordringer både på likestillings- og på levekårsfeltet, og forskning antyder at det er sammenhenger mellom disse utfordringene. Begge de faglige satsningene i senteret er samarbeid med Agderforskning.

3.2 Senterets aktiviteter for oppbygging av et regionalt forsknings- og fagmiljø

Høsten 2009 startet SL *Forskerforum*, som arrangeres tre ganger hvert semester. Her presenteres og diskuteres relevant forskning på kjønn og likestilling. Utgangspunktet er et bredt likestillingsbegrep som favner flere ulike diskrimineringsgrunnlag. Forumet skal være en møteplass for kjønns- og likestillingsforskere, andre forskere som er interessert i kjønnsforskning og andre forskningsinteresserte personer i regionen, og skal virke fagmiljøbyggende.

Forskerforumet som ble arrangert 2. september 2010 hadde besøk av Kjønnsforskningsprogrammet i Norges forskningsråd. I overkant av 30 forskere fra ulike fagdisipliner og programstyret med leder – professor Unni Langås – var tilhørere når seniorrådgiver Dag Ellingsen og senterleder Ulla-Britt Lilleaas innledet om temaet "Sørlandsverdier og det gode liv på Agder".

Det arrangeres jevnlig prosjektseminarer for stipendiater og studenter som er med i forskningsprosjektet "Det sterke kjønns sårbarhet" i senterets aktivitetsportefølje. Tre slike seminarer ble arrangert våren 2010 og tre i løpet av høsten.

November 2010 arrangerte SL forskningskonferansen "Det gode liv på Sørlandet og tradisjonelle kjønnsroller". Seniorforsker ved Agderforskning og professor Ulla-Britt Lilleaas la fram resultatene fra SLs forskning på Tradisjonelle menn på Agder. Statssekretær Henriette Westhrin i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet var til stede og avsluttet konferansen med sitt innlegg.

Senteret har i 2010 vært med i flere søknadsprosesser om nye forskningsprosjekter. Å få opp forskningsaktiviteten og -publiseringen, blant annet ved å søke midler til stipendiater, er en sentral oppgave for et universitetssenter. I løpet av 2010 har SL vært involvert i ni forskningssøknader til ulike aktører, både nasjonale og regionale. De fleste omsøkte FoU-prosjektene omhandler regionale likestillings- og levekårsutfordringer. Til tross for at det har vært enighet i Agder om etableringen av Senter for likestilling, er det i liten grad tatt høyde for at det må bevilges forskningsmidler slik at senteret kan oppfylle målsetningen om å bidra med kunnskapsbasert forskning på likestilling i regionen.

Av løpende forskningsprosjekter som ligger inn under senteret, er det største et paraplyprosjekt "Det sterke kjønns sårbarhet – omsorg, behandling og maskulinitet", som ledes av senterleder og professor Ulla-Britt Lilleaas. Dette er et prosjekt Lilleaas tok med seg inn i SL når hun tiltrådte stillingen som leder.

Prosjektet er omfattende og inkluderer flere delprosjekter, hvorav tre Ph.D.-løp. I tillegg til veiledning av disse tre stipendiatene, bidrar senteret til individuell veiledning av andre Ph.D.- og masterstudenter som arbeider med et kjønnsperspektiv. Det andre forskningsprosjektet som senteret har vært ansvarlig for og avsluttet i

2010, er "Tradisjonelle menn på Agder". Et prosjekt finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Seniorforsker Dag Ellingsen ved Agderforskning har ledet Fase 1 og Fase 2 av arbeidet på vegne av SL. Det har i 2010 vært jobbet målrettet for å søke Ph.D.-midler til prosjektet (Fase 3) uten å lykkes. Dette arbeidet vil fortsette i 2011.

Via sin leder Ulla-Britt Lilleaas er Senter for likestilling koblet til nasjonale og internasjonale forskningsinstitusjoner og -nettverk. SL samarbeider med Agderforskning, Universitetet i Oslo v/Likestillingsgruppe på Senter for tverrfaglig kjønnsforskning og Ressurssenter for menn (Reform). Samarbeidet går bl.a. ut på å planlegge og arrangere en Nordisk forskerkonferanse om menn og likestilling i Oslo våren 2012. Lilleaas vil sammen med sjefpsykolog Svend Aage Madsen ved Rigshospitalet i København ha ansvar for den delen av konferansen som omhandler menns helse.

Det pågår samtaler med Nettverk for kjønnsforskning v/førsteamanuensis Wencke Mühleisen, Høgskolen Stord/Haugesund og Senter for likestilling om et samarbeid innenfor forskning, undervisning og likestillingsarbeid.

Lilleaas er medlem av referansegruppa til "The First State of Men's Health Report", ledet av professor Alan White, Centre for Men's Health, Leeds Metropolitan University. Rapporten (425 sider) er nå levert til European Commission og en kortversjon vil bli publisert i mars 2011. Videre er hun medlem av "NordForsk Network for the Study of the Dialogic Communication of Research" (samarbeid mellom Danmark, Norge, Sverige, Finland), styremedlem i Nasjonalt råd for kvinne- og kjønnsforskning og medlem av redaksjonsrådet i Tidsskrift for Kjønnsforskning.

4.0 Senter for likestilling som pådriver for likestilling i regionen

Senter for likestilling skal være en drivkraft for likestilling i regionen. Forskning om kjønn og likestilling skal som nevnt være grunnlaget for senterets rolle som pådriver. Senteret er en likestillingspådriver ved å være en møteplass mellom forskning og praksis på likestillingsfeltet, ved å drive systematisk kompetanseheving på dette feltet, ved å bidra inn i UiAs likestillingsstudium, ved å samordne, synliggjøre og delta i likestillingsaktiviteter og –prosjekter i regionen og ved å bidra til og i offentlig debatt om kjønn og likestilling.

4.1 Senterets aktiviteter for å være en drivkraft for likestilling i agderregionen

Høsten 2008 startet SL opp Likestillingsforum, som skal være en møteplass mellom forskning og praksis på likestillingsfeltet. I 2009 har det vært arrangert 6 slike forum. Her presenteres og diskuteres aktuell og relevant forskning på en mer populærvitenskapelig måte enn det som er tilfelle med Forskerforum. Også her er utgangspunktet et bredt likestillingsbegrep som favner flere ulike diskrimineringsgrunnlag. Likestillingsforumet skal gi forskningsbasert kompetanseheving, samt legge til rette for systematisk nettverksbygging, informasjonsspredning, samordning av likestillingsarbeid og ide- og prosjektutvikling.

I 2009 har SL arrangert flere seminarer om aktivitets- og redegjørelsesplikten. I tillegg har senteret arrangert forskerlunsj og mediekurs. Senteret har også arrangert flere andre seminarer og konferanser, alene eller i samarbeid med andre aktører. Senteret har videre deltatt på mange likestillingsaktiviteter og møter i regi av regionale samarbeidspartnere, og har slik fremmet et likestillingsperspektiv i mange ulike regionale aktiviteter.

Senteret har vært samarbeidspartner i 2 ulike EØS-prosjekter. Det ene er et samarbeidsprosjekt mellom Norge, Spania og Portugal om balanse mellom privatliv, familieliv og arbeidsliv ("Balance among personal, family and professional life in Spain and Norway"), hvor SL og KS sentralt er norske partnere. Det andre er et samarbeidsprosjekt mellom Norge og Polen, og omhandler moderne kommuner ("Modern municipalities"). Her er SL og Kristiansand kommune norske partnere. Senterets deltakelse i disse prosjektene har betydd at flere kommuner på Agder har fått besøk av delegasjoner fra Spania og Portugal, noe som har medført erfaringsutveksling og positiv oppmerksomhet rundt likestillingsarbeid i disse kommunene. SL har også vært

involvert i FoU-programmet "Women in Business". Dette er et treårig EU-støttet prosjekt for Skagerrak-Kattegat-regionen som skal stimulere til innovasjon, utvikling og bærekraftig vekst i små og mellomstore bedrifter drevet av kvinner.

Senterets nettside (www.uia.no/sl) og blogg er helt sentrale i SLs pådriverrolle. I 2009 har nettsiden blitt videreutviklet, og inneholder informasjon om Senterets forsknings- og pådriveraktiviteter, om likestillingsstudiet og om ulike likestillingstiltak. SL sender jevnlig ut nyhetsbrev til flere hundre mottakere. Senteret har hatt særdeles høy profil i både regionale og nasjonale medier i 2009. Dette har gitt oss stor synlighet. Noe annet som har gitt høy synlighet er senterets store utadrettede virksomhet knyttet til innlegg og foredrag regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

I 2009 har SL spilt en avgjørende rolle i planleggingen og gjennomføringen av UiAs likestillingsstudium. Dette året overtok senteret også sekretariatsfunksjonen i Agderrådets likestillingsråd. Det betyr at senteret har forberedt og sendt ut sakspapirer til møtene. SL har også vært en pådriver for å få gjennomført likestillingsrådets handlingsplan.

SL er også representert i referansegruppa knyttet til Fritt valg-prosjektet i regi av Vest-Agder fylkeskommune.

5.0 Kronologisk oversikt over aktiviteter

6.0 Planlagte aktiviteter i Senter for likestilling i 2011

6.1 Senterets planlagte forskningsaktiviteter

Søknader om forskningsprosjekter: Senter for likestilling har en søknad inne i Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommuner om et prosjekt rettet mot heltid/deltids problematikk i Agder og en søknad er sendt til BLD for en oppfølging av Tradisjonelle menn prosjektet (Fase 3). Det vil bli søkt om forskningsmidler i Sørlandets kompetansefond, og i departementene. Et samarbeid med Universitetet i Stavanger vil følges opp av en søknad til Norges forskningsråd på likestillingsfeltet.

Faglig ansvarlig: Professor Ulla-Britt Lilleaas.

Nettverksaktiviteter

SL ved Ulla-Britt Lilleaas hadde et forskeropphold i New York i april 2010 med besøk hos professor og mannsforsker Michael Kimmel for å sonde muligheter for forskningssamarbeid. SL ved Ulla-Britt Lilleaas deltok på workshop i det nordiske forskernettverket "NordForsk Network for the Study of the Dialogic Communication of Research" september 2010, i Tampere, Finland. Nettverkets forskere arbeider med en internasjonal antologi med tittelen *"Dialogue and participation in collaborative research: tackling issues of epistemology, methodology and ethics"*. Antologien skal publiseres i 2011 på SAGE.

Forskerforum

SL skal arrangere 6 forskerforum i 2011. Tre av disse er allerede planlagt:

22. februar får vi vite mer om "Hva er likestilling? Innleder: Sosiolog og post doktor Cathrine Holst, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

24. mars om "Kjønnskvotering i næringslivet". Innleder: Forskningsleder og dr.polit. Mari Teigen, Institutt for samfunnsforskning.

19. mai "Om livet i den superlikestilte familien". Innleder: Sosiolog og post doktor Helene Aarseth ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo.

Faglig ansvarlig: Professor Ulla-Britt Lilleaas.

Prosjektseminarer for stipendiater og studenter på forskningsprosjektet "Det sterke kjønns sårbarhet"

SL skal arrangere seks prosjektseminarer i 2011. Allerede planlagte datoer: 16.februar, 23.mars og 13. april.

Faglig ansvarlig: Professor Ulla-Britt Lilleaas.

Forskningsseminarer

16.mars: "Trafikk og kjønn".

Faglig ansvarlig: Likestillingsrådgiver Åsta Einstabland

28. april: om fedre og farsrolle. Innledere: Sjeftspsykolog Svend Aage Madsen, Rigshospitalet, København, UiA, seniorrådgiver Dag Ellingsen, Oxford research. seniorrådgiver Knut Oftung, LDO.

Faglig ansvarlig: Førsteamanuensis Bjarne Markussen

Forskningskonferanse

I midten av november 2011 vil SL arrangere en konferanse rettet mot arbeidslivet med tittelen: "Arbeid og familie i balanse – det lønner seg!". Konferansen er et samarbeid mellom SL og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og under planlegging. **(Kan si mer om dette etter møtet på onsdag – mulig noen innledere og dato vil være på plass da).**